

עד למידת המעורבות הנכונה והרגילה של שרהביטחון בענייני הצבא; וזו תהיה, מאז ולהבא, הנורמה.

תפקיד וייצוג

איך ויעשה הדבר? ההתחלה המהירה, הבטוחה, הפשוטה והניתנת ביד תר לביצוע היא איבחון האמצעים הפורמליים שכבר מצויים בשטח, וניצולם. קודם לכן יבנה שר הביטחון הישיר (והייב) ליטול מן הרמטכ"ל את ההחלטה החלקה, העוברת לו בירושלם מדור לדור. מבנית יתממש צעד זה בכך ש"פקודות הצבא" ייחפכו ל"פקודות משרד הביטחון" ומכאן ואילך, לא יוציא הרמטכ"ל את אחת מן "פקודות הצבא" בשמו. הוא יוכל להמשיך ולהיות מקורן-בפועל, אבל יוצאן בשם שרהביטחון — לפי הנחית השר, או בהסכמתו, אבל תמיד בירושלם.

כבר אמרנו שרמטכ"ל הוא "ראש מטה" כל קציני-מטה, בהגדרה, הוא מחוסר סמכויות משל עצמו, מ"כוח המישרה". בזה הוא נבדל מ"מפקד" סמכויותיו-למעשה של קציני-המטה, ניתנות לו כולן בדרך של האצלה מן המפקד. אבל לא האצלה מסוג "המחאה חלקה", ובוודאי לא האצלה לעי צוב המדיניות; שהרי, מה או נותר למפקד לעשות? אלא, את המדיניות תמיד קובע ממנו את הסמכויות הנחוצות, להכטיח כי יעשה כל הדרוש להגשמת אותה מדיניות. לענין הרמטכ"ל כ"קציני-מטה" (וכ"ראש-מטה", הוא כזה). "המפקד" הוא הממונה הר אורחי עליו, כלומר שרהביטחון.

בפועל, צריך שיקבל הרמטכ"ל סמכויות נרחבות ביותר, יחסית לכל ראש-מטה אחר, מתווה לובש-המדים הבכיר וגם ראש המיקצועי של הצבא. במילחמה יתפקד למעשה, גם כמפקד המיבצעי העליון. אבל את כל סמכויותיו הוא יכול ויחייב לקבל בדרך האחת והיחידה, של האצלה מן הרמטכ"ל עליו.

בכך אין מתמצית שאלת הקשר בין הרמטכ"ל והדרגים המדיניים. למשל, הכרחי הדבר, שיהיה קשר ישיר (של ייעוץ) בין הרמטכ"ל לראש-הממשלה ולממשלה בכלל; ויש עוד פנים רבות לכל מערכת-היחסים בין מלאי-התפקידים שהזכרנו. אבל מכל אלה, בנסיונות השירי-דרות, תפוסת השולטון בידו שרהביטחון היא הפעולה החיונית וההחופה ביותר.

ירושלם לסקוב

בחזור לפורמליסטיקה — אותו מכשיר נפלא, שבמיקרים רבים כל-כך, ובוודאי בזה שלפנינו, מאפשר פיתרון מהותיים באמצעים מיסודיים-טכניים, והכל שבעירצון, אי לפחות מנועים מתלונות ליגליסטיות.

"הוראות פיקוד עליון" נוצרו, לפי מיטב ידיעתי, על-ידי רמטכ"ל (מיל.) חיים לסקוב, ש"המציא" את רוב צה"ל, אולם לא הייתי מתפלא אילו שמעתי שלסקוב לוקה בהתיקפילב יומיומיים, בראותו איזה שימוש עושה צה"ל במה שהיקנה לו. זהו איש-המיקצוע, שפרוי-עמדתו נופל לידו מן שאינם כאלה.

ככל שניתן להבין, "הס"ע" הוא "תיר-גום" של "תקנות המלך" הבריטיות; ועל כל פנים, אין ספק שבמקורן נועדו לתפקד כך — כלומר, כתקנות (או "סקודות-הקבע") הצבאיות העליונות, המוצאות על-ידי, או בשם, הדרג האזרחי הממונה שהוא הדרג הגבוה ביותר בהיררכיה הצבאית. זהו הנוהג בכל צבאות העולם המתוקן, כגא חריג אחד ויחיד מן הכלל — להוציא, כמובן, את צה"ל.

"סיבת-הגג" להבטחת השליטה והבקרה האזרחיות על הצבא ויישומה הלכה-למעשה, מקורה (במדינות מתוקנות שבהן הר צבא איננו מאיים על השלטון) בתפיסה הגורסת והמקובלת, כי "המילחמה היא עניין רציני מדי מכדי שיושאר בידי הגנרלים לבדם" אם כך בקשר לגיחול המליחמה, מן ההכרח שיתרחב הכיסוי המעשי גם לכל הנוגע לבניית הצבא, אירגונו והכנתו למילחמה. הסיבה השנייה התועלתנית, היא שאין דרך אחרת להוציא "פקודות" כאלה, אלא על-ידי הדרג הגבוה ביותר, או בשמו.

ראינו בהגדרת "פקודות מטכ"ל" (שהם כנראה, תקנות הצבא" אשר לסקוב שאל

מן הבריטים), אותה הכאנו קודם מן "הלקסיקון", כי "במקביל לפקודות מטכ"ל יש פקודות דומות מטעם מפקדות חיל-האוויר וחיל-הים". המשמעות היא כי לפחות לצרכי קביעת "נוהלים ונהגים" שווה מעמד ראשי שתי הורעות הללו למעמד הרמטכ"ל — והדבר כתוב שחור על לבן! בכך הופך מעמדם בפועל, בתוך זרועותיהם, עדיף על מעמד הרמטכ"ל. מותר להניח כי "אי-בהירות" דומה שוררת בכל המערכת, שיש בה עוד מקורות לפקודות-קבע, בעיקר בתחומים מיקצור עיים ספציפיים, כמו "קציני-חיל ראשיים" למיניהם וכיו"ב.

אצל הגויים אין בעיות וסיבוכים כאלה קיימים, או מוכרים, "פקודות הצבא" הן, כאמור, "פקודות-קבע" כלליות הנבדלות מ"פקודה רגילה", בעוד האחרונה נמסרת דרך שרשרת-הפיקוד — כלומר ממונה לכפוף הישרים, ומאלה לכפופיהם הישרים שלהם וכן הלאה — הרי "פקודת הקבע" הכל-צבאית מחייבת, בבתי-אחת וברזומת, את כל הדרגים, מן הרמטכ"ל עד אחרון החיילים.

מכאן ברור, שאין דרך אחרת, אלא שמקור-הסמכות מוציא-הפקודות יהיה הגבוה ביותר האפשרי — ועל הרמטכ"ל.

4 איסמכים

איך נראים הדברים במעשה? מיסמך (א) מראה דוגמת כריכה של פירסום צבאי אמריקאי. זוהי הצורה הסטנדרטית הקבועה — אצל האמריקאים אין איש מוציא פירסום בכל צורה העולה באותו רגע על דעתו הכותרת העליונה מורה שהפירסום הוא של "מיניסטרוני הצבא". התחזונו מעניינת יותר, כיוון שמדובר בפירסום צבאי, גוף-המיסמך הספציפי הר מוציא אותו הוא, "המיפקדה", או המטכ"ל. אבל המטכ"ל, או "המיפקדה", אינם גוף אוטונומי, הם שייכים למיניסטרוני-הצבא, כפופים לשר-הצבא ומהווים חלק ממשרד הצבא. רמטכ"ל הצבא הוא, "ראש-המטה" — של השר האזרחי הממונה; והמטכ"ל הוא המטה הצפוי של המישרד האזרחי.

מיסמך (ב) מציג את הסימט הסטנדרטית של כל "תקנה" בצבא ארצות-הברית: חתום על הפירסום הדרג-הצבאי הגבוה ביותר — כלומר, הרמטכ"ל. שהוא הראש המיקצועי של הצבא. אבל כקציני-מטה, אין לו סמכות כלשהי מעצמו, ועל כן הוא פועל "בפקודות" (אפילו לא "בשם", אלא "בפקודה") של הממונה האזרחי הישיר. הפונקציונר משמאל הוא זה, אשר לפי תורת-המטה האמריקאי קאית נושא באחריות-המטה המוגדרת להוצאת פירסומים — כך שאפילו בעניין פכני זה לא יוכל הפועל, אמיתי דרתי-ש, שה, והוא שמעיה.

אצל הבריטים, שמהם ינקנו ואחרי-כך כל-כך עיוותנו — המצב חדי-משמעי וברור עוד יותר. מיסמך (ג) מתאר את התוכן הרגיל המודפס על כריכת פירסום-יסוד תורתי. המוציא הוא משרד-הביטחון (ההגנה) בעקד "יבשה", החתימה על הר מיסמך — שאיננה מופיעה בשם מודפס בלבד, אלא כדוגמת-חתימה ממש — אי-ננה של הרמטכ"ל או של איש-צבא אחר. מר דונרט (זה אמר להיות שמו האמיתי) היה, בשעתו, "תתי-השר הקבוע" במישרד הביטחון; כלומר, הפקיד הממונה הבכיר ביותר (תתי-השר הלא-קבוע הוא מינוי פוליטי). "מועצת ההגנה" היא הפורום הכללי הגבוה ביותר של משרד-ההגנה.

מיסמך (ד) מראה כריכה של "תוכריח" אומן בריטי. זהו פירסום מיקצועי וסוף, "נמוך" יותר מספרי-סוד תורתי. כאן כבר נזכר הרמטכ"ל — אבל לא, חלילה, בשם עצמו.

הדוגמות הללו משקפות את הר כדל, שאין יוצא ממנו ותועלתו מן בנת מאליה: הדרג האזרחי אכן אחראי באופן ישיר ונעשה בצבא, מבקר אותו ומעורב אורגנית בו; הדרג הצבאי פועל בשם הממונה האזרחי — סידור שתורם לאיזון האחרון שיעסקו בכל נושא הצבא ואיננו מאפשר לו להתחמק מאחרי ריות, בעיית חזות "התקנות" הללו כדל אינה באה לעולם: הדרג האזרחי נמצא מעד זבל דרג צבאי אחידות המקור גם מבטחה, כי לא איש הישר בעיניו יעשה, אלא יר

טיולים

אזרכיט

במחירים הסבירים ביותר!

אירופה

ארה"ב, ושייט לאיים קנדה

ההריבאיים

המזרח הרחוק

30 יום
נחיו שול:
\$450 + 15.195 ל"י

חוברת חנים והרשמה בכל משרדי הנסיעות.

הטיות האוב ביותר

רובקס

המתנה היפה ביותר

קורסי צלילה

בחל'אביב וביס'סוף
צלצל : 03-295529